

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

YEAR—YEAR XVII. Price 25c.

Entered as second-class matter January 25, 1917, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 7. marca (March 7), 1924.

Subscription \$1.00
Yearly

Uradniški in upravilni predstov: STEV. S. Lovadale sv.

Office of publication:
808 St. Lovadale ave.
Telephone: Lovadale 4222.

STEV.—NUMBER 57.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Predsednik Coolidge imenovan v olinjem škandalu.

Bankerot brokerskega špekulačanta Redmonda.

Protestni shodi zoper priselnško postavo.

Elementi tretje stranke v Minnesoti se gibljajo.

Coolidge zavrgel apel Filipincev za neodvisnost.

Inozemstvo.

Kamenev izjavlja, da so poročila o revoltagh v Rusiji sanje poročevalcev.

Nemčiji preti nova finančna kriza.

Ententa zdaj smatra Nemčijo za razorečeno.

Ludendorffov proces je pokazal, da je vse Bavarska izdala republiko.

Potresni sunki v Kostariki se ponavljajo.

Priselnško vprašanje v Chicagu.

Chicago, Ill. — Delegacije, predstavljajoče več kakor dvajset narodnosti čikaškega prebivalstva, so stopile v tork popolne pred pravnim odsek čikaškega mestnega sveta ter pozvale občinske svetovalec, naj se pridružijo boju proti priselnški zakonski osnovi, ki je sedaj pred kongresom.

Ljudsko štetje iz 1. 1890. vzeto za podlago določanja kvot bi bilo več nepravično za južno Evropo, ker se niso pričeli ljudje iz dežel južne Evrope v velikem številu naseljevati v Ameriko pred tistim časom.

Anglija bi z Irsko smela poslati v to določilo \$2,658.

priselnških na leta in Nemčiji 50,329, dočim bi bil dovoljen vstop v Združene države le 56,096 priselnšcem iz vseh drugih devetintridesetih dežel.

Jugoslovane je zastopalo na tem naseljanju več časnikarjev in urednikov. Slovensko narodno podporno jednoto je zastopal Prosvetni upravnik Filip Godina ter se izjavil proti nameravani priselnški zakonski osnovi.

Polski odvetnik Leo Mallek je dejal, da je v čikaškem mestu 400,000 Američanov poljskega podolgovitja, pa bi smelo priti v to deželo le devet tisoč rojakov iz Poljske v Združene države vsako leto po novi priselnški predlogi.

Is Grike bi smelo priti na leto le 235 priselnšcev. Jugoslovani pa okoli devetsto.

Sodnik Bernard P. Barata je zatrdiril, da je Italija dala Ameriki ime in njenega odkritelja. Poljski odvetnik je pripomnil, da so bili Poljaki tisti, ki so naseljevali Columbovo ekspedicijo.

"Ali Židje pa so bili tisti, ki so dali denar," je vzkljuknil mestni oče Jakob M. Arvey, ki je sestavil protestno rezolucijo.

Druži se je razgovarjal z njim, ker je le, da se je konferenca zavojila v državi California.

Kakor je prišel glas iz Belih hiš, je vprašal predsednik nemške znamenite juriste, ali bi pri volji prevzeti pravosodni portfelj, ali ne.

Med temi je sodnik William S. Dayton, ki je bil svojčas zvezni sodnik iz države Iowa, nadalje nemški očenji sodnik Frank S. Petrich iz države Idaho in pa tist D. Wilbur, ki je sodnik na vijejem sodišču v državi California.

Kakor poročajo, je predsednik postal tudi senatorja Boraha, bi hotel biti naslednik pravosodnega tajnika Daughertyja. Senator je konferiral s predsednikom aredo, ali ni pa hotel povedati, da je razgovarjal z njim, ker je le, da se je konferenca zavojila v državi California.

Odsek je sklenil poslati proteste v Washington.

Mestna dvorana je bila natlačeno poleti. Bilo je kakih petsto delegatov navzočih. Mnogi niso prišli do besede, ker ni bilo dovolj časa na raspolago.

19 FUNKOV TEŽKO DITEZ BOJNO.

Newton, N. J. — Zdravnik poročajo, da se je porodil zakonski dvojici William Hanlon iz Ogdensburga, ki je v bližini tega mesta, 19 funkov težak fantek. Mati in otrok sta zdravi.

Plas moral 14 rudarjev v Avstriji.

Dunaj, 6. marca. — Toplo vreme povzroča nove plasove in nove nesreče v avstrijskih Alpah. Zadnji pondeljek je snežen plaz zasul 14 rudarjev med Fuschom in Perleitenom. Trije so izgubili življenje, drugi so izkopali žive. Drugi plaz je zadužil dva dečka v Unterbergu.

BROKERSKI MEŠTAR REDMOND PRIŠEL NA BOBEN.

Zvezne oblasti so zaprije 15 ur dov Redmondovega podjetja s \$2,000,000 dolga.

LASTNIK JE BIL SVOJOČA UBOŽEN STRELAJ V RESTAVRANTU.

Chicago, Ill. — Petnajst uradov trdke G. F. Redmond, Inc., ki je bila eno največjih brokerskih podjetij na svetu, je bilo zaprtih na odredbo zveznega sodnika Mortonja v Bostonu.

In medtem, ko se je svezna oblast odločila zapreti tiste urade, med katerimi je tudi čikaška podružnica na 166 W. Jackson blvd., so zvezni agentje namignili, da imajo v rokah dokaze, na podlagi katerih bodo v stanu zapreti sodno akcijo proti lastniku G. F. Redmondu radi zlorabe zvezne pošte.

Več kakor 150,000 strank, ki so imele posla z bankerotnim podjetjem, je prisadeti. Obveznosti so omenjene na kakih osem milijonov dolarjev.

Zgodba o Redmondovem podjetju do milijonarja sega nazaj v dobo pred dobrimi šestimi leti, ko je bil siromašen strešaj v nemškem bostonskem restavrantu. Dvanajst ur neprestano na nogah je nosil Redmond jedila lačnim gostrom na miso z natkarasko naglje in točnostjo. Pri tem si je adrobil ispodresi na nogah, nakar je moral v bolnišnico.

Leže na bolniški postelji si je zasnoval načrt za rasprodanje delnic in bondov malim vložnikom na delna piščila in takoj potem, ko je zasnoval bolnišnico, je bil izvajati svoje zasnovana načrte. Nujel si je prijateljico za stenografinjo ter odpri pisarno.

Njegova metoda je bila pripravljena in enostavna. Pričel je z malim, a končal pa še z manjšim. Polsgoms je dosegel kontrolo nad nekaterimi manjšimi delnicami ter jih postavil na trg na lahka odplačila. Če so delnice padle, je šel dobobič v njegov žep, zakaj, ker pa je navadno prenchal s plačevanjem.

Če pa so cene delnicam poskobile, potem je bila stranka pregovorjena, da je kupila še vedno delnic.

Kupčija je naglo naraščala, in Redmond je bil odpirati podružnico po drugih mestih. Celi bataljoni pomagačev in rasprodavalcev raznih delnic so bili najeti, da so lovili stranke, ki jih sedaj cenijo na 150,000.

Potem je vzel Redmond svojo stenografinjo za ženo. Kupil si je velikansko posestvo v Newtonu, Mass., v bližini Weeksovega doma in mestni zastopnik John Toman in mestni svetovalec Oscar F. Nelson, ki je podpredsednik čikaške senata.

Ali Židje pa so bili tisti, ki so dali denar," je vzkljuknil mestni oče Jakob M. Arvey, ki je sestavil protestno rezolucijo.

In sedaj je konec te hazardne igre. Njegove posledice bodo nosili njegovi odjemalcii in pa on sam.

Polom je velikanski in izgube bodo ogromne.

ELGINSKA PIVOVARNA RAZDETA.

Chicago, Ill. — V Elginu so zvezne prohične oblasti dale 3,675 sodnikov 'pravega piva' zlitvi v reko Fox ob naročnosti mnogih zelo ležnih gledalcev.

Zvezni maršal in širje prohični agentje so odprli pivovarnačke prostore ter pričeli uničevati s sekiramimi in kladi dragostroje, sodčke in druge pivovarnačke predmete. Pivovara je cenjena na \$200,000. Bila je last Lovrenca Crowleyja in R. Burilla. Obema lastnikoma je sodna oblast načrila težko denarno globo in prisodila vsakemu šest mesecov zapora radi kršenja prohične postave.

19 FUNTOV TEŽKO DITEZ BOJNO.

Newton, N. J. — Zdravnik poročajo, da se je porodil zakonski dvojici William Hanlon iz Ogdensburga, ki je v bližini tega mesta, 19 funkov težak fantek. Mati in otrok sta zdravi.

Plas moral 14 rudarjev v Avstriji.

Dunaj, 6. marca. — Toplo vreme povzroča nove plasove in nove nesreče v avstrijskih Alpah. Zadnji pondeljek je snežen plaz zasul 14 rudarjev med Fuschom in Perleitenom. Trije so izgubili življenje, drugi so izkopali žive. Drugi plaz je zadužil dva dečka v Unterbergu.

Coolidge zavrnil prošnjo Filipincev.

Predsednik je nakratko povedal otokom, da se niso zreli za neodvisnost.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je v sredo zavrgel apel Filipincev za neodvisnost. V pismu na Manuela Roxaza, voditelja filipinske misije v Washingtonu, je Coolidge izjavil, da administracija ne verjame, da je filipinsko ljudstvo že srelo za svobodo. Pritožba Filipincev proti generalu Woodu, governerju na Filipinah, je tudi padla na gluha ušesa. Predsednik je odgovoril, da so pritožbe brez podlage in da vredna je, da je vedena Filipincev zadovoljna z Woodom in njegovo upravo na otokih.

Nemčija je popolnoma razorečena.

Svet poslanikov je sklenil odprtiti kontrolno vojaško misijo v Nemčiji.

Pariz, 6. marca. — Zaradi raznega vojaških revoltagh, kmetskih vojaških vstajah in gibanju monarhistov v sovjetski Rusiji so sanje poročevalcev v Rigi in Berlinu", je rekel Leon Kamenev, ki zdaj opravlja posle predsednika ljudskega sveta, odkar je Rikov, Leninov naslednik, odšel na podniznike radi slabega zdravja.

V Rusiji ni nobene revolte, niti izgrev, res pa je, da spor med vodilnimi komunisti še traja, ampak ta spor daje ruskim carstvom v inozemstvu ravno toliko prilnosti za vpostavljanje monarhijske kolikor daje olinj škandal v Washingtonu prilnosti za povratak v Rusijo količar ga ima angleški kralj na Ameriko, pravi Kamenev.

SPOR MED KOMUNISTI JE EKONOMSKI, NE POLITIČEN.

Moskva, 6. marca. — "Poročila o vojaških revoltagh, kmetskih vojaških vstajah in gibanju monarhistov v sovjetski Rusiji so sanje poročevalcev v Rigi in Berlinu", je rekel Leon Kamenev, ki zdaj opravlja posle predsednika ljudskega sveta, odkar je Rikov, Leninov naslednik, odšel na podniznike radi slabega zdravja.

Ali kakor izgleda, ni vedena zveznih postavljajočih pri volji vladivat Ameriki s sprejetjem predlaganih reakcionalnih odločb za kontrolo inozemskih priselnjencev. Kongres bi celo rad zavlek v to vprašanje, do poteka se danšnjih priselnških postav, ker si najbrž želi, da naj bi ostal še eno leto starci zakon v veljavni.

Ali kakor izgleda, ni vedena zveznih postavljajočih pri volji vladivat Ameriki s sprejetjem predlaganih reakcionalnih odločb za kontrolo inozemskih priselnjencev. Kongres bi celo rad zavlek v to vprašanje, do poteka se danšnjih priselnških postav, ker si najbrž želi, da naj bi ostal še eno leto starci zakon v veljavni.

Ekonomska problem Rusija je, kako tekmovati s privatno trgovino, ki ugroža državne truste. Državne industrije imajo velike izdatke in v sledi tega ne morejo dajati produktov po tako nizkih cenah kot privatni koncesionarji.

To je problem, ki je izvral med sovjetskimi voditelji različne načrte za reditev istega. Trockij ima svoj načrt, drugi voditelji pa s svojimi.

Državno je nasprotno v Združenih držav pod angleškega kralja, je rekel Kamenev. Spor ni političen, temveč ekonomski.

Ekonomska problem Rusija je, kako tekmovati s privatno trgovino, ki ugroža državne truste. Državne industrije imajo velike izdatke in v sledi tega ne morejo dajati produktov po tako nizkih cenah kot privatni koncesionarji.

To je problem, ki je izvral med sovjetskimi voditelji različne načrte za reditev istega. Trockij ima svoj načrt, drugi voditelji pa s svojimi.

Državno je nasprotno v Združenih držav pod angleškega kralja, je rekel Kamenev. Spor ni političen, temveč ekonomski.

Minneapolis, Minn. — V političnih londih Združenih držav je začelo kipeti. Posebno hudo kippi v minnesotskih, kjer je državno vedenje tretje narodnosti, duška svojemu meniju glede nazadnješke priselnške zakonske osnovne.

Vse to je bilo podprtjeno na velikih javnih delavskih shodih, ki so se vršili v zadnjih par tednih po newyorkških držav in v newyorkškem mestu. Eden najzadnjih protestnih shodov se je vršil ta den v Stuyvesantovem kazini, kjer je bilo 180 delegatov delavskih skupin, predstavljajočih devet narodnosti, duška svojemu meniju glede nazadnješke priselnške zakonske osnovne.

Trd oreh je vprašanje, kdaj in kje se ima obdržati ta konvencija.

V prihodnjih desetih dneh bo vsepolno konvencija v Minnesotih, in sicer:

Konferenca državnih in narodnih skupin, ki se zavzemajo za ustanovitev tretje politične stranke, se prične 10. marca ob dveh popoldne v St. Paulu.

Državna konvencija ženskih nestrankarskih klubov bo 11. in 12. marca v Minneapolisu dne 12. marca.

Državna konvencija kmečko-delavskih stranke se vrši dne 14. marca v St. Cloudu.

Poleg teh skupščin bo ved Republicanskih in demokratskih sestankov.

NA RUSKEM NAŠLI ČISTO ŽELENO RUDO.

M

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene članov po dogovoru. Kopijam se ne vrša.

Narodnina: Zdajnjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece, in na inozemstvo \$5.00.

Nadov na vse, kar ima stik v Hatoju:

"PROSVETA"

2657-26 So. Lorraine Avenue, Chicago, Illinois.

THE ENLIGHTENMENT

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oblopu n. pr. (Marca 31-24) poleg vašega imana na oblovi posenči da vam je s tem dnevnem pustek naravnina. Posenčite je pravljeno, da se vam ne ustavi hot.

GLAS PROTI VOLSTEADIZMU.

Osem in petdeset kongresnikov se je združilo, da se odpravi volsteadizem v Združenih državah. Med njimi je en socialist, dva in dvajset republikancev in pet in trideset demokratov. Predložili so predlogo, po kateri se sedanjí Volsteadov zakon za izvajanje 18. ustanovega amendmenta odpravi in nadomesti z drugim, ki dovoljuje izdelovanje in prodajo piva, vina in mošta, v katerem je 2.75 odstotkov alkohola.

Ti kongresniki so podali izjavo, v kateri pravijo, da Volsteadov zakon, ki dovoljuje izdelovanje in prodajo pijač, vsebujočih pol odstotka alkohola ni v soglasju s tem, kar se je nameravalo doseči z osemnajstim ustanovnim amendmentom.

Izjava je pravilna in ima za podlago resnico. Ljudstvo v Združenih državah je bilo za osemnajsti ustanovni amendment, ker je pričakovalo, da se odpravi v prvi vrsti čezmerno žganjepitje in beznice, v katerih se je popivalo nočindan in izvabljalo ljudstvu denar. Ljudstvo je bilo za osemnajsti amendment, ker je pričakovalo, da poboljša moralno v splošnem. Pričakovalo je, da kongres sprejme za izvajanje osemnajstega amendmenta take postave, ki urešnijo, kar ljudstvo pričakuje. In kaj je dobilo ljudstvo? Volsteadov zakon!

Kakšne so posledice Volsteadovega zakona? Žganjepitje se je res znižalo, ker ljudje pijejo jenu najslabše vrste mesto žgahja. Samo v Chicagu je od Novega leta sem umrlo eden in štirideset oseb, ker so pile jenu. Po raznih velikih mestih in industrijskih središčih so se osnovali tihotapski krožki, v katerih igrajo na prve gosilj ljudje, ki imajo za sabo kriminalno preteklost. Prodaja jenu je združeno z raznimi hudodelstvi in celo z umori. V Chicagu dela umor nekega tihotapca in njegove žene vprav sedaj veliko preglavico policiji in državnemu pravdniku. Policiji so večalimanj znane osebe, ki so zapletene v umor, a kakor hitro se gane, da jih prime, naleti na ovire, katerih ne more odstraniti.

Organizirani tihotapski krožki za razpečavanje opojnih pijač so postali moč. Obogateli so in denar jim služi za razširjenje korupcije.

Volsteadov zakon ni odpravil žganjepitja in poboljšal ljudske morale. Njegovi učinki so nasprotni. Pomnožile so se žrtve demona-alkohola in korupcija se širi.

Kadar ljudstvo pride do prepričanja, da je katera postava škodljiva za ljudstvo, ima pravico zahtevati, da se taka postava odpravi. Splošna sodba v ljudstvu je, da še nobena postava ni pripomogla toliko do razširjenja uživanja opojnih pijač in do ljudske demoralizacije kot Volsteadov zakon.

Ljudstvo sodi, da je osem in petdeset kongresnikov ravnalo zelo pametno, da je predlagalo preklic Volsteadovega zakona in da se dovoli izdelovanje piva, vina in mošta, ki vsebuje 2.75 odstotkov alkohola, ker bodo tako pijače omejile uživanje jenu, sčasoma ga popolnoma odpravile.

Da kongres sprejme predlogo, katero je predložilo osem in petdeset kongresnikov za odpravo Volsteadovega zakona, ne zadostujejo samo simpatije ljudstva, ampak ljudstvo mora te kongresnike tudi podpirati na ta način, da bo predloga sprejeta.

Kongres ima pravico sprejemati in spremenjati in odklanjati postave. Ljudstvo ima pravico do peticije na kongres. Vsako društvo vsak državljan lahko pismeno apelira na kongresnika in senatorja svojega volilnega okraja, da nastopi za odpravo Volsteadove postave in za sprejem nove postave, ki dovoljuje izdelovanje in prodajanje piva, vina in mošta, v katerem je 2.75 odstotkov alkohola.

Ako bo ljudstvo storilo svojo dolžnost, tedaj bo Volsteadov zakon odpravljen. Ako bo ljudstvo samo dremalo in od strani opazovalo, kako se vrši boj za odpravo Volsteadovega zakona, bo Volsteadov zakon še ostal in ljudje bodo pili jenu najslabše vrste, umirali bodo zaradi jenu, tihotapski krožki bodo bogateli, korupcija pa pojde svojo triumfalno pot.

SLIKE IZ NASELBIN.

S poto. — Opisovati dogodila je s poto je toliko kot ponavljati spomine, kar nekateri radi čitajo, drugi pa gofrijo, češ, kaj opisuje, kako so zaščipnili klobase, kake barve je kalifornijska kapljica in kje je sredaj "cvetko". Pa kdo naj ustreže vsem? Tisti se še ni rodil, ki bi vsem zadovoljil.

Na dopsi z dne 20. februarja v Prosveti sem dobil grozilno pismo iz pedarske naselbine tam nekje v Utahu, da sem izdal pedarsko skrivnost, kam spravljajo ključ svoje palače, da ga devajo pod premog pri platneni koči. Pa so sem bojčičital grožnjo, sem videl, da sta znance na koncu z upno pristavili, naj se ne bojim, ker to je le žala, ki jo zalijemo, ker pridem okoli.

Ko to pišem, se nahajam v mormonskem Rimu, Salt Lake Cityju v Utahu, odkoder ubahajo misijazaj gori v gorake premogarske naselbine okoli Helperja, Utah. V Storesu sem vrečal ponosnega grofa, kakor se sedaj nazivajo pletari. Pokazal mi je lanski "Družinski koledar", rekoč: Le poglej mojega strica Pavloviča, ki je slikan v koledarju. Objel ga bom na steno.

V Salt Lake City se je zadnje čas naselilo več Slovencev, ki so si kupili lepa posestva. Rečem lahko, da imajo okus v izberi lepe pokrajine za domovanje. Izbrali so si svet v rodotni dolini, katero - obkrožajo v daljavi sinji snežniki.

Lansko leto sem nekoliko opisal odtod o krasotah in pa o indianskih starih, česar zdaj ne bom. Potoval sem po južnem krajem Colorado in Utah, in to me je napotilo, da sem priselj bilko repov klopotič, to je onih strupenih kač, ki jih je precej po južnem Coloradu in drugod. Mnogo jih je tudi po gridi Pennsylvanijske in Zapadne Virginije. Te kače so se precej poštevajo. Ko sem pred leti prvič sredil do 7000 devjih nad morsko gladino pri nabiranju gorskih cvetlič, ki je po dežju prisiljal solnce in sem zadovoljno živil gal, me je iznenadil ropot osamljene klopotiče, kar so sem nameraval prestopiti malib grahen. Kačino starost se pozna po obročih na repu, ker vsako leto dobi enaga, in tako se jih najde tudi z 10, 14 in 18 obroči, kar znači, da so toliko stare. Prva klopotič, ki sem jo sredil, je bila svita v klopotič, iz sredine katerega je dvigala glavo, ob strani pa je iz klopotič molej rep. Ako bi ne bila baš takrat zapotala v repom, stopil bi bil nanjo. Dobil bi bil lahko smrtonosen pik, kajti po dežju, ko prisilje solnce in prilepite kače na površje, ker jih nista nekakšna bolečina v glavi, so te kače posebno hude in strupene. Druga imam od osem let starih klopotič, ki so živele nikje dolj ob vodi in so njih repovi debeli kot palec.

Vzlič njihovemu hudemu strupu pa ni prevelike nevarnosti radi klopotič, ker ornatajo svojo navzočnost z ropotanjem. — Matija Fogorec.

Midway, Pa. — Le malokdaj je mogoče delavec poročati kaj vesela, a enkrat je tudi mene zadele ta sreča, da opisem, kako smo se zabavali v osem milij oddaljeni slovenski naselbini Imperiju dne 16. februarja, sveder, ko sta dobro znana Alojz in Johana Tolar obhajala 25-letnico svojega zakonskega življenja. Povabilo sta večje število svojih priateljev, med katerimi je bila tudi moja malehnost.

Da je ga Tolarjeva priznana izvrstna kuharica, niso samo besede, ampak se je vsak lahko prepričal, ko je sedel pri svetih misi. In tudi g. Tolar je strokovnjak pri svojem delu, postregel nam je z dobrotam, da smo imeli nekaljeno veselje. Samoposobi je umevno, da so se mladi parvreti, da je bilo veselje pogledati našo bodočnost, starejši pa smo zapeli narodno. Sicer smo peli tudi tisto, da ne gremo prej dam, da se bo delal dan, a upoštevali jo nismo, ker domov smo šli šele, ko je solnce dovršilo polovico svojega dnevnega dela. Takrat pa nas je prisilila narava, ki je pričela pošiljati drobne kapljice desja, ki so sproti zmrzvale, tako, da je bila v teku ure vsa narava obložena z ledeno obleko.

Takrat sem se spomnil, da je res lepo plezati z brkimi Slovenkami, ampak imel se drugi ples — z avtomobilom po ledeni cesti. In res smo se takoj odpravili proti domu z željo v sreču, da bi Tolarjeva in tudi drugi gospoljubni rojaki dodakali, da bi obhajali 50 letnico v veselju kakor smo 25 letnico.

Kaka je vožnja po ledeni cesti, je že marsikom zmanj, ali 17. februarja pa je bilo vreme izvanredno. Droben dež je kakor za stavpedal neprestano, sproti pa zmrzal.

pet prilesejo na dan, se audi iznova. Tako mi je pripovedoval kmetovalec, če je tak konj prodan, mora prodajalec povedati, da je pličen z klopotiče, drugade ga mu kupec vrne, ko se prične v letnem času zopet suniti.

Klopotič ima svoje sovražnike v naravi. V Arizoni žive velikim kuščarjem podobne še bolj strupene kače, ki so različno rdečaste in pegaste kot je narava v Arizoni. Ona lénna kača ali strupeni kuščar se le malo zmeni za razdraženo klopotičo, ki ga prične pikati. Podlasi se obrne ter piči klopotičo, katera kar vztrpieta. Arizonski kuščar ima torej hujši strup, ki mu tudi klopotič nič ne škoduje. Druge kače žive v Coloradu in Wyomingu in sploh kje žive klopotiče. Podobno se onim, ki smo jih v starosti nazivali pisanci, in love mihi. Razlikujejo se le toliko, da ameriške kače imajo velikim zebam podobne glave, so dolge in debele, a ne strupene. Najraje bivajo ob vodi. Tudi te kače so sovražnice klopotiča, ker imajo lastnost, da jim klopotični strup ne škoduje. Opazovalo mi je pripovedoval, kako je videl tako kačo, ki je slikala semterja ter silila v visokočino skalovja, kake pot milje daleč. Šel je zanjo in opazil, da je tam ropotanje klopotiče. Kači sta se zagnali skupaj in po malem boju je klopotič občakala.

V državi Wyoming je baje strogo prepovedano ubijati klopotiče sovražne kače. Sicer je klopotič, kakor rečeno, poštena, ker opozori človeka na svojo navzočnost, a dogodi se lažko, da kača sploh ne živi v bližini vode. Rep imam 12 let stare klopotiče. Ubila je na Primeru v Coloradu ob času, ko smo imeli v subem skalovju piknik. Rep je precej tanek, približno kot tanki masinec. Druga imam od osem let starih klopotič, ki so živele nikje dolj ob vodi in so njih repovi debeli kot palec.

Tako sem nekoliko opisal kače, katerih repove letos zbiram in jih že imam iz raznih krajev. Najlepši so repovi onih iz Arizone, ki so solično svetli. Kače in njih repovi so tam bolj debeli, ker žive v bližini vode. Rep imam 12 let stare klopotiče. Ubila je na Primeru v Coloradu ob času, ko smo imeli v subem skalovju piknik. Rep je precej tanek, približno kot tanki masinec. Druga imam od osem let starih klopotič, ki so živele nikje dolj ob vodi in so njih repovi debeli kot palec.

Vzlič njihovemu hudemu strupu pa ni prevelike nevarnosti radi klopotič, ker ornatajo svojo navzočnost z ropotanjem. — Matija Fogorec.

Midway, Pa. — Le malokdaj je mogoče delavec poročati kaj vesela, a enkrat je tudi mene zadele ta sreča, da opisem, kako smo se zabavali v osem milij oddaljeni slovenski naselbini Imperiju dne 16. februarja, sveder, ko sta dobro znana Alojz in Johana Tolar obhajala 25-letnico svojega zakonskega življenja. Povabilo sta večje število svojih priateljev, med katerimi je bila tudi moja malehnost.

Nastopil je tudi kvartet s tremi pesnimi: "V mraku", "Pri zibelini" in "Na strati". Petje se je živilo, kakor da so se plesali sečili z vsemi štirimi strani. Pevci so zmožni angleškega petja, toda razumne so za slovensko nesposobni. Slaba in napačna govorica načrti poslušalec tope in stvari, brez pomena, ki je predstavljena.

Da je ga Tolarjeva priznana izvrstna kuharica, niso samo besede, ampak se je vsak lahko prepričal, ko je sedel pri svetih misi. In tudi g. Tolar je strokovnjak pri svojem delu, postregel nam je z dobrotam, da smo imeli nekaljeno veselje. Samoposobi je umevno, da so se mladi parvreti, da je bilo veselje pogledati našo bodočnost, starejši pa smo zapeli narodno. Sicer smo peli tudi tisto, da ne gremo prej dam, da se bo delal dan, a upoštevali jo nismo, ker domov smo šli šele, ko je solnce dovršilo polovico svojega dnevnega dela. Takrat pa nas je prisilila narava, ki je pričela pošiljati drobne kapljice desja, ki so sproti zmrzvale, tako, da je bila v teku ure vsa narava obložena z ledeno obleko.

Takrat sem se spomnil, da je res lepo plezati z brkimi Slovenkami, ampak imel se drugi ples — z avtomobilom po ledeni cesti. In res smo se takoj odpravili proti domu z željo v sreču, da bi Tolarjeva in tudi drugi gospoljubni rojaki dodakali, da bi obhajali 50 letnico v veselju kakor smo 25 letnico.

Zmag je bila do 22. februarja na narava zavita v ledu. Telefonike žice so bile potrgane in so ledale kričem po zemlji. Sedno, posebno pa še senčenito drevje izgleda kakor bi bila skozi vojno v hribov. V resnici, reči moram, da v Evropi se nisem videl, da bi bila narava tako močno zavita v ledu. — Martin Strupak.

Naši odr.

Minneapolis, Minn. — V nedeljo 24. februarja je pripredil slovensko ameriški dramski klub "Phoenix" igro "Pri kapelici", katera se je vrnila v šolski dvorani. Gledalcev je bilo precej več, katero pa ni odgovarjalo številu prebivalstva v tej naselbini.

Pred igro je govornik opisal v lepih besedah pomen igre in na glasil kratko dobo, katero se je klub pripravil na vprizoritev. Hitrica je res morala biti precej večja, kar se je dalo opaziti celo na programu, kjer sta bili izpuščeni dve imeni igralcev in igralke. Najbolj se je pa to opazil pri igralci sami. Igralci so bili večinoma cerkevni pevci, štirinajst po številu. — Nastop Reparia je bil dober, le govorica je bila slab, menjal je preveč slovenščin, ampak je preveden slovenščin občakal.

Pred igro je govornik opisal v lepih besedah pomen igre in na glasil kratko dobo, katero se je klub pripravil na vprizoritev. Hitrica je res morala biti precej večja, kar se je dalo opaziti celo na programu, kjer sta bili izpuščeni dve imeni igralcev in igralke. Najbolj se je pa to opazil pri igralci sami. Igralci so bili večinoma cerkevni pevci, štirinajst po številu. — Nastop Reparia je bil dober, le govorica je bila slab, menjal je preveč slovenščin, ampak je preveden slovenščin občakal.

Revolucija, silna revolucija! Strašno je vojna milatila po stremem svetu, po starih sistemih. Še nujnejša cesarstva so padla v prahu. Rusija je prva obesjala svetega papeža na klin in po šestih letih je sledila Turčija — dva najrevolucionarnejša državi pred vojno.

Kdor ne more pojmiti sedanega preobratu v Turčiji, naj si predstavi, da bi Mussolini izgnal papeža iz Italije in zaplenil Vatikan ter vse ogromne premoženja katoliške cerkve v Italiji na orah se na katoliški svet zunaj Italije. To je storil Kemal z muslimanskim papežem na klin in po šestih letih je sledila Turčija — dva najrevolucionarnejša državi pred vojno.

Pravi krivci se pa niso srečaj. Danes je

Dolavske novice.

(Federated Press.)

Sodišče ustavilo piketiranje.
Chicago. — Valed sodne preprodi, da ne sme biti stavkovnih razi pred krojaškimi delavnicami, so stavkujoče krojaške delavce prenehale s piketiranjem. Sankta se nadaljuje.

ova delavska banka se odpre v Montani.

Great Falls, Mont. — Tukajenje rokovne unije so izvolile odbor, i naj pripravi načrt za ustanovitev delavske banke.

Družba zdrobila unijo.

Sydney, Nova Škotija. — Od 500 članov tukajenje unije jekrinskih delavev pred stavko v januarju 1923 jih je danes samo 50. Delavci se zdaj tradijo, da rasbita unija reorganizira.

2000 rudarjev strada.

Sydney, Nova Škotija. — Dva sod rudarjev je brez dela že od 1. januarja, ker British Empire Steel Co. noče odprtih svojih treh največjih premogovnikov. Rudarji so v slabem položaju, mnogi redajo in prosijo vladu pomoči.

Gibanje v Minnesoti.

Minneapolis. — Farmerska-devaka stranka v Minnesoti ima voje zborovanje 14. marca v St. Paulu. Nestrankarska liga in delavska nestrankarska liga imata preliminarni konvenčiji 13. marca v Minneapolisu, nakar se pridejo vse tri organizacije v enotne fronte.

Krvavi premog.

Washington, D. C. — Radniški poroča, da je bilo v januarju 1. 234 rudarjev ubitih v ameriških premogovnikih, v januarju 223 pa 206. Letašnje število je torej večje.

Ravninska stroka v St. Louisu.

St. Louis. — Stavka arbestnih slavcev še traja. Podjetniki zahajajo "indunklen". — Clemenči so izvojevali 25 centov prisilnika na uro; zdaj imajo \$1.50 na uro ali \$12 na dan. — Nosadi peke in malte so pred kratkim kompromisirali za \$1.15 na uro.

Električarji in plumbarji niso.

Te navidezno dobre meze pa ne smajo privabljati zunanjih slavcev v St. Louis, ker tu je še delavev kot je dela. Življenske potrebušine in stanovanja so silno draga.

UDAHY BO POBLJAL ŽIVINO Z ELEKTRIKO.

Omaha, Neb. — Velemesarska raba Cudahy v Omaha bo v tem začelu pobijati živino z elektriko. Sedaj jo pobija z batom po glavi. Tako je štati v tanku, priobčenem v listu Omaha Evening Bee.

"Uradnik Thomas J. Byrnes, lastnik pri družbi Cudahy, je dan let izpolnjeval svojo izdajo, ki bo, kakor pričakujejo, redila veliko revolucijo v velesarski industriji. "Inajda prihranila veliko denarje na to," je rečeno v omenjenem članku.

Byrnesovi poizkusi so bili do popolnoma tajnost, kakor je spet iz članka, ki dostavlja, da je bilo že več sto glav govejevine pobite s pomočjo tiste električne naprave pred kratkim.

NESTIJA ZA POVOJNE VOJAŠKE BEGUNCE.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je dal objaviti o, v katerem dovoljuje amnestijo in vzpostavitev državljanskih pravic za vse vojaške becene, ki so pobegnili iz armade mornarice med dnevom, ko je sklenjeno premirje — dne novembra 1918, in formalnim koncem svetovne vojne. Ta razlog je na tice tistih krivev, ki pobegnili pred dnevnim vojnem premirjem. Med temi je tudi Cleveland Bergdoll.

Potres v Kostariki.

San Jose, Kostarika, 5. marca. — Potres, ki se je pojavil včeraj v San Josu, je našel veliko škodo, toda človeških žrtev ni bilo kolikor je do zdaj.

Poletna hiša v mestu je poškodovana. Poslopje ameriškega zavoda je v razvalinah. Broj javne sestavne in sosednjega mest je presegel 25 let. Poletna sunke je bilo čutiti tudi v drugih krajinah Kostarike.

Kako je s filipinsko neodvisnostjo.

Washington, D. C. — (Federated Press.) — Senatni odsek za ozemlja in otoške posesti utegne pripodeti neodvisnost za filipinsko otočje. To bo rezultat začasovanja, ki so se pridela s poročilom vojnega tajnika Weeks, zagrijanega nasprotnika filipinske osvoboditve.

"Filipinec je za ameriški kapital, ne pa za neodvisnost," je izjavil brokerski tajnik, ko so ga izvajali senatorji Reed, King, Harris in slučajno tudi Hiram Johnson, ki je načelnik dotičnega odseka.

Bivši soldat in vnet zagovornik velekapitala Reed je reklo, da je bil sam na otočju in da pozna ljudstvo, ki je kljub vsemu temu, kar so Združene države dobrega storile zanj, nasprotne nadaljnji ameriški kontroli. Ker stane vojska zaspida \$12,000,000 na leto in moti celo politiko narodne obrambe, meni senator, da je sedaj že čas za filipinsko osvoboditev in neodvisnost. Weeks je dejal, da bi ne smel biti profit razlog za nadaljnjo okupacijo.

Hiram Johnson je vpredsal Weeksa, da nasprotuje z ostrom na svoje upiranje profitnemu naboljševanju otočne edinice na podlagi altruizma. Weeks je odgovoril, da je temu tako. Po dvoranji je takoj po tem odgovoru krožil pritajan smeh med tistimi, ki jih je filipinski narod posiljal na misijo za svojo neodvisnost.

Weeks je reklo, da bi moral filipinski otočje ostati še nadaljnih 25 let pod ameriško upravo. Po njegovem mnenju je Kongres naredil zelo veliko napako, ko je sploh obljubil otočju neodvisnost.

King je vprašal, da bi li ne bilo dobro, če bi Filipini napredovali počasnejše, si nahranili svoj lastni kapital ter se ne dali izrabljati slavcev še trajajo. Podjetniki zahajajo "indunklen". — Clemenči so izvojevali 25 centov prisilnika na uro; zdaj imajo \$1.50 na uro ali \$12 na dan. — Nosadi peke in malte so pred kratkim kompromisirali za \$1.15 na uro.

Električarji in plumbarji niso.

Te navidezno dobre meze pa ne smajo privabljati zunanjih slavcev v St. Louis, ker tu je še delavev kot je dela. Življenske potrebušine in stanovanja so silno draga.

DAVČNA PREDLOGA V NE-MATU.

Washington, D. C. — Senator je Watson in Moses sta na konferenci s predsednikom izrazila želje, da se bo dalo dobiti v finančnem senatnem odseku dovolj glasov za priporočilo Mellonove davčne revizije.

All to pa ne bo tako lahko red v senatu ramem, sta povedala modra solona predsedniku Coolidgeu na tisti konferenci. Senat ne bo pri volji odobriti 25-odstotnega davka na čezmerno dohodke. Po njunem mnenju se bo senat najbrž ogreval za maksimum 37 in pol odstotka, če ne za 40-odstotnega.

Zdi se jima, da bo administracija lahko zadovoljna, če ne požene senat dodatnega davka na 40 odstotkov.

Če ne bo administracija prehudo proti temu, bo finančni odsek priporočil kompromisno predlog, kakor je je oni v poslanskem zbornici.

DRAGO PLAČANA VOJAŠKA POMOČ.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Kakor izgleda, je moral predsednik Obregon drago plačati vojaško in denarno pomoč, ki mu jo je nudila ameriška vlada njegovi civilni borbi proti uporniku de la Huerta. Mehika ima dobiti od Wall Streeta posojilo, ki ga cenijo na \$25,000,000 do \$40,000,000. Večji del tega denarja ne bo nikoli dosegel v Mehiku, nego zleži v šep ameriških finančnikov, ki imajo mehiške vladne obveznice v rokah. Ali to ve na vase. Kajti novo posojilo uključuje koncesije ameriškim oljarjem, levičnim podjetjem, pa tobačnim in šivilnim tvrdkam, ki imajo svoje posete v Mehiku. Ko pregleda predsednik Obregon darilnega konja v gobu, se bo uveril, da je v njem cela vrsta ostrih in nasilnih nob.

Bolska vojna med Poljaki in Litvinji.

Variava. — (Federated Press.) — Poljska in Litvinija imata šolsko in jezikovno vojno. Poljska vlada je zaprla več litvinskih šol na poljskem ozemlju, nakar je litvinska vlada zaprla vse poljske šole na svojem teritoriju. Zadeva najbrž pričakujete.

MINNESOTSKI REPUBLIKANCI ZA COOLIDGA.

St. Paul, Minn. — Na konvencijah minnesotske republikanske stranke je predsednik Calvin Coolidge potren za republikansko predsedniško nominacijo.

Poročila iz skorovskev državnih okrajev so pokazala, da ni predsednik nikoder naletel na nasprotno potovanje. Tekmeca ni bilo nobenega v nobenem tistih okrajev, iz katerih so že prišla poročila o izidih.

Politični opozovalci, ki so se razgovarjali o političnem razpoloženju v Minnesoti in Iowi, kjer ni Coolidge nikoder naletel na opozicijo, menijo, da je skoro gotovo pričakovati gibanje za tretjo stranko po omenjenih državah. La Follette ni moral kandidirati na republikanskem volilnem listu po nekaterih severozapadnih državah. Zato je še tembolj milist na možnost tretje politične stranke, ki si izbere La Folletta za predsedniškega kandidata in voditelja skupno v znesku \$219,332. 83, in vsoto poslal potom ministru notranjih del v svrhu izročitve dodeljene začitnine.

KAJ VSE ZRJAVA LJUBOSUMNOST PRI ŽENAH.

Chicago, Ill. — Sodnik LaBuy je obsojal močnega Johna Cegobuka, ki stane na 3342 S. Paulina st., da mora najmanj enkrat poljubiti svojo ženo na dan.

Žena je dala svojega moža aretitati, ker je poljubil konjako ali sedemkrat, preden ji je pritisnil na ustnice en sam poljub.

"Poljubil me je enkrat na teden, sodnik," je rekla ljubosumna žena. "A tisto konjako sliko pa poljubil vselej, kadar vstane zjutraj."

John je to velikodušno priznal.

"Zelo rad imam kenja," je razlagal svoje stalne obtožence. "Ta konj je prav tak, kakršnega sem imel pri brazi, ko sem bil še mal deček."

All sodnik mu je velel, da mora izpremeniti svojo dosedanje takšno. Odsedaj naprej mora poljubiti ženo sedemkrat, a konjško sliko pa le enkrat na teden. Da boste vedeli vse tisti, ki rajajo poljubujete kak drugega kakor svojo ženo!

VELIKANI 19. STOLETJA.

Na vprašanje, kdo so bili ključni največji možje v 19. stoletju, se je pet profesorjev izmed šestih na Northwestern University v Chicagou izrekli za Abrahama Lincolna, štirje so izvolili Darwina, dva sta za Woodrowa Wilsona in eden je glasoval za Karla Marksa.

Profesorji so glasovali kot sledi: Walter Dill Scott, rektor univerze; Darwin, Pasteur, Lincoln, Wilson. — Henry Chew, profesor fizike: Einstein, Lincoln, Maxwell, Pasteur. — William A. Looy, profesor zoologije: Pasteur, Darwin, Claude Bernard (francoski fizijolog), Gregory Mendel. — John Adams Scott, profesor grščine in literature: Lincoln, general Booth (Salvation Army), Karl Marks, Darwin. — Clyde L. Grose, profesor zgodovine: Darwin, Lincoln, Wilson, Marconi. — John E. Stout, prof. verske zgoje: Lincoln, Horace Mann, Pasteur, Gladstone.

300 Kitajsov žogorelo.

Sangaj, 6. marca. — Zadnji petek je požar uničil mesto Čutšun v řangtungski provinci. Tristo oseb je zgorelo in 400 je bolj ali manj opečenih.

Celica lepotica obsojena na smrt.

Praga, 6. marca. — Porotno sodišče je obsojilo na smrt na večih mlado in lepo Hilda Hanika, ki je lani ubila svojega soprogona, poročnika v češkoslovaški armadi.

Muslimani sunaj Turčije hočejo novega kalifa.

Delhi, Indija, 5. marca. — Tukajenji mohamedanski glavarji namernavajo sklicati zborovanje voditeljev vseh muslimanskih dežel v Egiptu v svrhu, da izvolijo novega kalifa namesto turškega, katerega je turška republika odpravila. Med mohamedanci v Indiji je zavladal velik ard radi sklepa turške skupštine.

PIŠMA NA POSTI.

v Chicagu imajo: Josip Butkovič, št. 523, Steve Gavrič, št. 538, mrs. Rose Kramar, št. 567, Josip Lovrić, št. 579, Luka Njegovan, št. 589, Frank Perkovič, št. 597, John Polakovič, št. 601, Franjo Sedlar, št. 619, Frank Strnad, št. 632 in Katarina Whitnarič, št. 658. Vse so dobile na glavni pošti v Šentilju. — Izmet pa je tudi tečajni tiskarji, ki imajo svoje posete v Mehiku. Ko pregleda predsednik Obregon darilnega konja v gobu, se bo uveril, da je v njem cela vrsta ostrih in nasilnih nob.

LETNO POROČILO O DELOVANJU

generalnega konzulata kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v New York City v proteklem 1923 letu.

1.) V poslovnom protokolu je bilo vpisanih 24,036 zadev.

2.) V poverljivem protokolu je bilo vpisanih 205 zadev.

3.) V oddelku za potne listine (potni listi, vize, legalizacije in dr.) je bilo na poslovanju 18,544 zadev in na podlagi zakona o takšnih na istih zadevah inkasiranih \$55,382.54.

4.) Generalni konzulat je izdejstvoval izplačila zapuščin, kompenzacij, zavarovalnin umrlih; pri delu v Združenih državah Severne Amerike poškodovanih in smrtno ponearečenih naših državljanov v območju svojega delokruga skupno v znesku \$219,332. 83; in vsoto poslal potom ministru notranjih del v svrhu izročitve dodeljene začitnine.

Generalni konzulat je izdejstvoval izplačila zapuščin, kompenzacij, zavarovalnin umrlih; pri delu v Združenih državah Severne Amerike poškodovanih in smrtno ponearečenih naših državljanov v območju svojega delokruga skupno v znesku \$219,332. 83;

5.) Kot debrodelni prispevki generalni konzulat je prejel in poslal potom ministru notranjih del v svrhu izročitve odrejenim ustanovam vsote 1100 dinarjev ter 25 dolarjev.

Generalni konzulat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, 443 W. 22nd St., New York City.

KONFERENCA KANADSKEGA DELAVSTVA.

Toronto, Kanada. — Kanadsko delavstvo si prizadeva z vsemi svojimi močmi doseči spojitev vseh svojih sil. Zelo pomemben in odločil korak v tej smeri je vse delavska konferenca, ki se vrnila v družino v popolnem obratu. Na stranski proggi so stali stare biskupi, okoli katerih so se klatili deputiji in policija. Zelo jasno je, da so takoj in ne bojno, ker bilo jih je samo 15, nas po vsej tisoč, in več kot polovica oborožena v vinčastimi steklastimi. Njihov načelnik je stopil pred nas rekoč: "Hitro se poberite. Pojdite naprej ali nazaj, tu je nevarno za vas." Mi pa tega nismo upoštevali, le sili smo na prej proti rudilom.

Prihodnja zborovanja bodo odločila, ali dobi Kanada novo uketujočo delavsko stranko, zveznega strokovnega in delavskega sveta, gibanja kmečke kooperativne in vojnih veteranov, neodvisnih delavskih skupin iz devetih pokrajin, separatnih socialističnih skupin, mnogih samostoj

